

היום נלמד בעזרת ה':

## גיטין דף סא

**למדנו במשנתנו - מציאת חש"ו יש בהם גזל משום דרכי שלום, רבי יוסי אומר גזל גמור:**

**גזל גמור מדבריהם:** אפילו לרבי יוסי זהו גזל רק מדרבנן ולא מדאורייתא, והנפק"מ היא שלדעת ר' יוסי אפשר להוציא את המציאה (ממי שלקחה מהחש"ו) ע"י בית דין, אבל לדעת ת"ק בית דין לא יוציאו ממי שלקחה מהם, לפי שזהו גזל רק מפני דרכי שלום. אמנם גם לדעת ר' יוסי אין זה גזל מדאורייתא הפוסל לעדות, ולא עוברים על לאו.

**למדנו במשנתנו - עני המנקף בראש הזית מה שתחתיו וכו' (- עני שחותך את הזיתים שבראש עץ הזית, הזיתים שנופלים תחת העץ אינם שלו לפי שלא זכה בהם, אבל יש איסור גזל לקחת לו אותם מפני דרכי שלום):**

**אם ליקט ונתן ביד:** אם העני ליקט את הזיתים ונתן על גבי הקרקע בידו, הואיל והם באו לידי הרי מי שלוקח אותם ממנו זה גזל גמור.

**רב כהנא** היה הולך למקום הנקרא 'הוצל', ראה אדם אחד שהיה זורק מקלות על עצי דקל והיו התמרים נושרים מהעצים, הלך רב כהנא ונטל מהתמרים ואכלם. אמר לו אותו אדם - יראה אדוני שאני נוטל את התמרים בידי ומשליכם לארץ, וכין שהם באו לידי הרי שאם אתה נוטל אותם זהו גזל גמור, אמר לו רב כהנא - אתה בא ממקומו של רבי יאשיה (- רבי יאשיה היה גר בהוצל) ולכן אתה בקי בדינים (- לפי שהוא היה דורש לרבים ומודיע להם את ההלכות). קרא רב כהנא על רבי יאשיה את הפסוק "וְצִדִּיק יִסֹּד עוֹלָם".

**למדנו במשנתנו - אין ממחים וכו' (- לא מוחים ביד עניי העכו"ם שלוקחים לקט שכחה ופאה משדות ישראל, מפני דרכי שלום):**

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com



052-342-4473



וקוברין מתי נכרים עם מתי ישראל: לא שקוברים אותם בקברי ישראל, אלא אם מצאו גויים הרוגים יחד עם ישראל, מתעסקים בקבורתם.

**משנה: דינים נוספים 'מפני דרכי שלום':**

**החשודה על השביעית:** כלומר שהיא חשודה לשמור פירות שביעית ולהצניעם לאחר זמן הביעור שאז הם אסורים באכילה. (זמן הביעור = לאחר שהפירות כלו מן השדה יש לבערם מן הבית).

**אבל לא תבור:** אבל אסור לה לברור או לטחון עמה לסייע לה, לפי שאסור לסייע בידיה לעוברי עבירה בשעת העבירה.

**אשת חבר:** 'חבר' הוא אדם הנאמן על המעשרות ומקפיד על טומאה וטהרה.

**ובוררת וטוחנת ומרקדת עמה:** הגמ' תשאל מדוע מותר לה, והרי אשת עם הארץ חשודה על המעשרות.

**אבל משתטיל את המים:** מהרגע שהיא תשפוך את המים לתוך העיסה אסור לשאת החבר ליגוע עמה, לפי שמאותו הרגע העיסה התחייבה בהפרשת חלה והיא נטמאת מחמת הכלים הטמאים של אשת עם הארץ, ואסור לאשת חבר לסייע לה ללוש ובכך לטמא את החלה.

**וכלן לא אמרו** שמותר להשאיל להם כלים ולסייע להם שלא בשעת העבירה עצמה אלא מפני דרכי שלום.

**ומחזיקין ידי נכרים בשביעית:** מסייעים להם. ויבואר בגמ'.

**ושואלים בשלומם:** תמיד, למרות שהוא קורא עליהם את שם ה' שהרי 'שלום' הוא שמו של הקב"ה, מפני דרכי שלום.

**גמרא: קושיא:** מדוע ברישא המשנה אמרה שאשה לא תבור עם חברתה לפי שהיא מסייעת ידי עוברי עבירה בשביעית, ואילו בסיפא המשנה אמרה שהיא בוררת וטוחנת עמה למרות שהיא מסייעת ידי עוברי עבירה לגבי טבל (= אשת עם הארץ חשודה על המעשרות).

**אביי מתרץ:** רוב עמי הארץ מעשרים, וזה רק חשש מדרבנן שמא אשת עם הארץ לא מעשרת, ומפני דרכי שלום התירו לאשת חבר לסייע לה, אבל ברישא מדובר שאנחנו יודעים על אותה אשת עם הארץ שהיא חשודה על השביעית.

(המשך בדף הבא ↓)

רבא מתרץ: באמת אין רוב עמי הארץ מעשרים אלא הם כמחצה על מחצה, וכל עם הארץ הוא בספק האם הוא מעשר או לא, ואסור לסייע לאשת עם הארץ הואיל וזו עבירה מדאורייתא. אלא שמשנתנו דיברה באשת עם הארץ לשיטת רב מאיר, כלומר בסוג עם הארץ שהוא כן מעשר אלא שהוא חשוד לאכול פירות בטומאה, ומשנתנו עוסקת בפירות חולין שאין איסור מן התורה לאוכלם בטומאה (מן התורה צריך לאכול בטהרה רק תרומה וקדשים) אלא רק מדרבנן, ומפני דרכי שלום התיירו לאשת חבר לסייע לה.

**דתינא**: הגמ' מביאה ברייתא בה מבואר שלדעת ר"מ עם הארץ הוא מי שאינו אוכל חולין בטהרה.

קושיא: **והא מדקתני סיפא**: והרי מכך שבסיפא נאמר 'משתטיל את המים לא תיגע עמה' ומשמע שהאיסור הוא משום שכעת הפירות הוכשרו לקבל טומאה (= פירות יכולים לקבל טומאה רק לאחר שנפלו עליהם מים לאחר שנתלשו), משמע שהרישא לא עוסקת בטומאה וטהרה, שהרי ברישא מדובר עוד לפני שהיא הטילה את המים והפירות עדיין לא הוכשרו לקבל טומאה, וא"כ קשה מדוע אסור לה לסייע לה והרי אין בזה שום איסור, שהרי אמרנו שהיא כן מעשרת וכן אין חשש של טומאה שהרי הפירות עדיין לא הוכשרו.

תירוץ: **רישא וסיפא**: גם הרישא וגם הסיפא מדברים בטומאה וטהרה, ומדובר בפירות שכבר הוכשרו לקבל טומאה, אלא שהרישא מדברת באיסור טומאה מדרבנן, כלומר שאסור מדרבנן לטמא פירות חולין, והתירו לה לסייע לה מפני דרכי שלום, אבל הסיפא מדברת לאחר שכבר לשו את העיסה וכעת היא התחייבה בחלה מדאורייתא, והאיסור לטמא אותה הוא איסור דאורייתא, ולכן אסור לה לסייע לה לפי שבאיסורים מדאורייתא אין את ההיתר של 'מפני דרכי שלום'.

**ורמינהו טוחנין ומפקידין אצל אוכלי שביעית**: מותר לטחון חיטים (שהופרשו מהם מעשרות) ולהפקיד את הקמח אצל אדם שאוכל פירות שביעית לאחר זמן הביעור שלהם, ולא חוששים שמא הוא יחליף את הקמח שקיבל בקמח של שביעית שעבר עליו הביעור. וכן מפקידים אצל אדם שאוכל פירות חולין בטומאה, ואין חוששין שמא הוא יגע בקמח ויטמא אותו. אבל אסור לטחון קמח של אדם שלא נזהר על השביעית או שלא נזהר בטומאה כנ"ל, משום שאסור לסייע לו בעבירה.

הקושיא: לפי דברי רבא במשנה שלנו כתוב שמותר לטחון קמח של החשודים לאכול חולין בטומאה.

תירוץ: אמר אביי: כברייתא לא מדובר בחולין, אלא בכהן שאוכל תרומה בטומאה שזו עבירה דאורייתא, ולכן אסור לסייע לו בעבירה. אבל המשנה מדברת באשה שאוכלת חולין בטומאה שזה איסור דרבנן, ולכן מותר לסייע לה מפני דרכי שלום.

קושיא: אי הכי מפקדין? ורמינהו וכו': אם כך איך מותר להפקיד אצלו קמח? והרי כתוב כברייתא שמותר להפקיד תרומה אצל ישראל עם הארץ שאינו נזהר מטומאה, ואין לחשוש שהוא יגע בה כי תרומה היא דבר שלא שייך אליו. אבל אין מפקדים תרומה אצל כהן עם הארץ שאינו נזהר מטומאה, כי הוא רגיל בתרומה וחוששים שהוא יגע בה.

תירוץ: א"ר אילעא: מדובר שהוא מפקיד את התרומה אצל הכהן העם הארץ, כשהיא בתוך כלי חרש המכוסה בכיסוי מודבק לכלי (= המוקף צמיד פתיל). והדין הוא שכלי חרש אינו נטמא מגבו (= במגע מבחוץ) ולכן אין חשש אם הכהן יגע בו.

קושיא: וליחוש שמא תסיטנו וכו': עדיין יש לחשוש שאשתו הנידה של הכהן תזיז את הכלי חרש ובכך תטמא את הפירות שבתוכו, כי הדין הוא שנידה מטמאה בהיסט (= הזזה של דבר גם בלי נגיעה בו).

אלא אמר רבי ירמיה: הקושיא שהקשנו מהברייתא שלא מפקידים תרומה אצל כהן עם הארץ - על הברייתא שהביאה הגמרא בתחילת העמוד שכן מפקידים אצלו תרומה (וזאת לפי ביאורו של אביי שהברייתא מדברת בכהן עם הארץ החשוד לאכול תרומה בטומאה), מיושבת כך:

הברייתא הראשונה מדברת בפירות שלא הוכשרו לקבל טומאה, ולכן אין בעיה להפקיד אותם אצל הכהן הטמא כי גם אם הוא יגע בהם הוא לא יטמא אותם. אבל הברייתא השניה האוסרת להפקיד אצלו תרומה, מדברת בפירות שהוכשרו לקבל טומאה. (הוכשרו לקבל טומאה = הדין הוא שאין פרי נטמא עד שישטף במים קודם לכן).

ורמינהו המוליך חיטין וכו': מבואר כברייתא שהעם הארץ אמנם לא חשוד להחליף לו את התבואה לתבואה שאינה מעושרת או לתבואה של שביעית, אבל הוא כן

חשוד לגעת בה בטומאה. ואילו בכרייתא בתחילת העמוד מובא שמפקידים אצל עם הארץ ולא חוששים שהוא יגע!

קושיא (על הקושיא): **האי מאי רומיא:** וכי מה זו קושיא? והרי אמרנו מקודם שהכרייתא שבתחילת העמוד מדברת באופן שהפירות לא הוכשרו לקבל טומאה ולכן אין בעיה שיגע בהם העם הארץ!

קושיא: **ודקארי לה מאי קארי לה:** וכי מה סבר המקשן בגמרא שהקשה את הקושיא הזו (והרי הפירות לא הוכשרו)?

תירוץ: **משום דקא בעי וכו':** הוא הביא את הכרייתא לא בשביל להקשות על הכרייתא היא שבחילת העמוד, אלא בשביל להקשות עליה מכרייתא אחרת. דהיינו, בכרייתא הזו של 'המוליך חיטין לטוחן' כתוב שהטוחן לא חשוד להחליף, ואילו בכרייתא דלהלן כתוב אחרת:

**הנותן לחמותו:** הנותן פירות לחמותו עם הארץ שתשמור עליהם, היא חשודה להחליף את הפירות הגרועים שהוא הביא לה בפירות טובים שלה. ולכן הוא צריך לעשר את הפירות שהוא נותן לה כדי לא להכשיל אותה באכילת פירות שאינם מעושרים, וכן לעשר את הפירות שהיא הביאה לו שמא אינם מעושרים. מוכח שעם הארץ חשוד להחליף!

תירוץ: **התם כדקתני טעמא:** שם יש סיבה מיוחדת מדוע היא חשודה להחליף לו את הפירות, וזה לא שייך בסתם עם הארץ. כי החמות כוונתה לטובה, אך אין חשש שהיא תחליף את הפירות בכוונה לרעה.

קושיא: **ולעלמא לא חיישינן?:** האם במקום אחר לא חיישינן להחלפה? והרי תלמיד הלומד בישיבה ומתאכסן אצל פונדקאית עם הארץ, והוא נותן לה קמח שתכין לו לחם, עליו לעשר את מה שהוא נותן לה ולעשר את מה שהוא מקבל ממנה כי היא חשודה להחליף את שלו בשלה!

תירוץ: **התם מוריא ואמרה:** שם היא מורה לעצמה 'הוראת מצוה' ואמרת: אני אתן לתלמיד חכם את הלחם הטרי שלי ואני אוכל את הלחם הישן שלו.

קושיא: **ואכתי וכו' אשת חבר וכו':** אשת חבר המקפידה על המעשרות יכולה לעזור לאשת עם הארץ לטוחן - רק בזמן שהיא (האשת חבר) טמאה שאז אין חשש

שהיא תבוא לאכול בטעות מפירות בלתי מעושרים של החברה שלה, כי כשהיא טמאה היא לא רגילה לאכול בטהרות. אבל בזמן שהיא טהורה חוששים. זו דעת ת"ק.

לדעת רשב"א גם בזמן שהיא טמאה אסור לה לטחון איתה, כי החברה תגיש לה פירות והיא תאכל (כי אדם עשוי לשכוח ולאכול את מה שנותנים לו - תוס'). הקושיא: אם האשת עם הארץ חשודה לגנוב משל בעלה ולתת לחברתה לאכול, וכי היא לא חשודה להחליף תבואה בתבואה?

תירוץ: **אמר רבי יוסף**: גם שם היא מורה היתר לעצמה שמותר לה לקחת משל בעלה כי זה כמו 'שור שאוכל מדישו'.